

THỰC TRẠNG THỨC ĐẨY HOẠT ĐỘNG ĐỔI MỚI SÁNG TẠO VÀ KHỞI NGHIỆP TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC VIỆT NAM HIỆN NAY

HỨA THỊ TƯỜNG VI
Trường Đại học Trà Vinh

Ngày nhận bài: 18/03/2022; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 29/03/2022; Ngày duyệt đăng: 06/04/2022

ABSTRACT

Universities are an important and indispensable component of the innovation startup ecosystem. After many years of implementing Decision No. 844/QĐ-TTg dated May 18, 2016 of the Prime Minister approving the Project "Supporting the national innovation startup ecosystem until 2025" and Decision No. 1665/QĐ-TTg dated October 30, 2017 of the Prime Minister on the approval of the Project "Supporting students to start a business by 2025", outstanding results have changed the perception of students, the approach of schools and students on entrepreneurship and innovation.

Key words: Student, start-up, innovation, creativity.

A. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp hiện nay đã trở thành một trào lưu trong cộng đồng và trở thành chủ đề được nhắc tới thường xuyên trên các phương tiện thông tin đại chúng. Cùng với sự bùng nổ của Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, xu hướng khởi nghiệp sáng tạo đã và đang phát triển mạnh mẽ trong đời sống của chúng ta, đặc biệt học sinh, sinh viên là lực lượng quan trọng góp phần trong phát triển kinh tế - xã hội của quê hương, đất nước. Các trường Đại học, Cao đẳng là môi trường thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp của sáng tạo học sinh, sinh viên, hình thành văn hóa khởi nghiệp.

Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016 về việc phê duyệt Đề án "Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025" và Quyết định số 1665/QĐ-TTg ngày 30-10-2017 về việc phê duyệt Đề án "Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025". Ngay sau khi Đề án 1665 được Thủ tướng Chính phủ ký ban hành, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã tổ chức Hội nghị triển khai Đề án trong các cơ sở giáo dục; ban hành các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn hoạt động khởi nghiệp của học sinh, sinh viên, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã có Quyết định số 1230/QĐ-BGDĐT ngày 30/3/2018 ban hành Kế hoạch triển khai Đề án "Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025" với mục tiêu triển khai thí điểm công tác đào tạo, tập huấn nâng cao năng lực cho học sinh, sinh viên các kiến thức, kỹ năng về khởi nghiệp.

B. NỘI DUNG

1. Hiện thực hóa khát vọng khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của học sinh, sinh viên

Theo thống kê của Bộ Giáo dục và Đào tạo đến năm 2021, các trường đại học, cao đẳng trên toàn quốc đã có những hoạt động hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp. Tỷ lệ các cơ sở giáo dục đại học đưa khởi nghiệp thành môn học bắt buộc hoặc tự chọn tăng từ 30% cuối năm 2020 lên 33% cơ sở đào tạo vào cuối năm 2021, với tối thiểu 1 tín chỉ/môn học. 75% cơ sở đào tạo đã tổ chức hoạt động đào tạo ngắn hạn cho sinh viên thông qua các lớp kỹ năng khởi nghiệp; 100% cơ sở đào tạo xây dựng các chương trình truyền cảm hứng khởi nghiệp cho sinh viên thông qua các diễn đàn, Tuần sinh hoạt công dân đầu khóa.

Bộ Giáo dục và Đào tạo cũng đã ban hành Quyết định thí điểm xây dựng hệ sinh thái đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp trong cơ sở đào tạo cho 3 cơ sở giáo dục đại học. Đã có 50% cơ sở đào tạo thành lập được các câu lạc bộ khởi nghiệp thuộc lĩnh vực ưu tiên dựa trên thế mạnh của mình. Theo đó, 70 cơ sở đào tạo bố trí được không gian chung hỗ trợ khởi nghiệp dành cho học sinh, sinh viên; có khoảng 45 cơ sở đào tạo (chiếm 25% số cơ sở đào tạo) thành lập được trung tâm hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp, trong đó có hơn 10 trung tâm thực hiện việc ươm tạo các doanh nghiệp khởi nghiệp của sinh viên.

Năm 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chính thức tổ chức "Ngày hội khởi nghiệp quốc gia" lần đầu tiên. Năm 2022, Ngày hội khởi nghiệp lần thứ IV được tổ chức từ ngày 25 - 27/3. Ban Tổ chức đã lựa chọn 50 dự án của các trường đại học và 20 trường trung học phổ thông và trung học cơ sở trong cả nước từ gần 400 dự án đề mang đến trưng bày thông qua các gian hàng tại ngày Hội và tham dự Vòng chung kết Cuộc thi học sinh, sinh viên với ý tưởng khởi nghiệp lần thứ IV. Sau nhiều năm tổ chức, Ngày hội đã thu hút được sự quan tâm của đông đảo học sinh, sinh viên trong toàn quốc, các cơ sở giáo dục và doanh nghiệp.

2. Hệ sinh thái khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo tại Trường Đại học Trà Vinh

Nhằm khơi gợi tinh thần khởi nghiệp và giúp sinh viên có hành trang vững chắc trước khi dấn thân vào lập nghiệp, Trường Đại học Trà Vinh đã có nhiều hoạt động hữu ích dành cho sinh viên. Bên cạnh chức năng đào tạo nguồn nhân lực, vai trò của nhà trường ngày càng trở nên quan trọng trong hoạt động nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ và hợp tác với khu vực doanh nghiệp để thương mại hóa, ứng dụng các kết quả khoa học và công nghệ. Ngoài ra, Nhà trường còn là nguồn sản xuất thí thức và công nghệ cho xã hội, cung cấp ý tưởng sáng tạo dồi dào cho các dự án khởi nghiệp.

Để hình thành ý tưởng khởi nghiệp khả thi, nhà trường sẽ tuyển chọn thông qua các cuộc thi khởi nghiệp hoặc phát triển từ đề tài nghiên cứu khoa học của sinh viên. Bên cạnh đó, nhà trường mạnh dạn đặt hàng hoặc chuyển giao công nghệ để sinh viên có thể khởi nghiệp. Sau khi có được ý tưởng khởi nghiệp khả thi, nhà trường thực hiện đồng thời nhiều hoạt động hỗ trợ, cụ thể là thực hiện 10 nội dung hỗ trợ cơ bản: ban hành cơ chế, chính sách hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp. Thực hiện quốc tế hóa các hoạt động khởi nghiệp; đẩy mạnh các hoạt động thông tin, truyền thông. Đào tạo kiến thức, kỹ năng khởi nghiệp cho sinh viên. Đào tạo đội ngũ giảng viên nguồn phục vụ công tác cố vấn, đào tạo kiến thức, kỹ năng cho sinh viên khởi nghiệp. Kết nối doanh nhân và doanh nghiệp, nhà đầu tư, các tổ chức ươm tạo và thúc đẩy khởi nghiệp, các tổ chức truyền thông, các tổ chức phi chính phủ, khối công để hình thành nên hệ sinh thái hỗ trợ sinh viên triển khai thực tế dự án khởi nghiệp. Kết nối với các trường đại học, cao đẳng trong khu vực để hình thành nên các liên minh hỗ trợ sinh viên triển khai thực tế dự án khởi nghiệp. Phát triển các mô hình hỗ trợ về tinh (hợp tác xã sinh viên, các mô hình kinh doanh thử nghiệm), mô hình các câu lạc bộ (câu lạc bộ khởi nghiệp, sáng tạo, công nghệ số, nghiên cứu khoa học). Tạo môi trường hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp. Hỗ trợ nguồn kinh phí từ Quỹ Hỗ trợ khởi nghiệp của nhà trường và các sự kiện kết nối kêu gọi đầu tư từ các nhà đầu tư thiên thần, đầu tư mạo hiểm,...

Năm 2021, Trường Đại học Trà Vinh tổ chức 06 cuộc thi khởi nghiệp thu hút hơn 300 ý tưởng/dự án tham gia và cử các ý tưởng/dự án khả

thi tham gia các cuộc thi ở cấp cao hơn, đạt nhiều thứ hạng cao. Hàng năm, Trường Đại học Trà Vinh đều có 02 dự án vào vòng chung kết của cuộc thi ý tưởng sinh viên khởi nghiệp do Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức, trưng bày sản phẩm tại ngày hội Techfest quốc gia, khu vực đồng bằng sông Cửu Long. Tổ chức 01 cuộc thi viết câu chuyện khởi nghiệp thu hút hơn 70 bài viết tham gia, các bài viết thú vị, lan tỏa tinh thần khởi nghiệp trong sinh viên. Từ đó, nhà trường đã có hơn 40 dự án khởi nghiệp và có 08 dự án được ươm tạo. Đặc biệt, năm 2021, Trường Đại học Trà Vinh có 14 ý tưởng/dự án đạt giải nhất, nhì, ba, khuyến khích cấp tỉnh, có 03 dự án vào vòng bán kết cuộc thi khởi nghiệp khu vực đồng bằng sông Cửu Long, 05 dự án vào vòng bán kết cuộc thi khởi nghiệp thanh niên nông thôn do Trung ương Đoàn tổ chức, 02 dự án vào vòng chung kết cuộc thi ý tưởng học sinh, sinh viên khởi nghiệp do Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức. Đến nay, nhà trường đã thành lập 08 doanh nghiệp khởi nghiệp, riêng năm 2021 thành lập 04 doanh nghiệp.

Theo ông Nguyễn Văn Vũ An, Giám đốc Trung tâm Đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp thuộc Trường Đại học Trà Vinh, đề định hướng công tác hỗ trợ khởi nghiệp năm 2022, Trường sẽ tổ chức gần 20 cuộc thi, chương trình, hội thảo gồm: cuộc thi “Student Entrepreneur Talent”, hoạt động kết nối với chuyên gia; hội thảo kết nối các SV có ý tưởng/dự án khởi nghiệp với cựu sinh viên thành đạt; tập huấn chuyên sâu cho giảng viên Trường Đại học Trà Vinh giảng dạy môn khởi nghiệp; hội thảo với chủ đề “Khởi nghiệp cần những gì? Làm sao để tiếp cận?; cuộc thi “ý tưởng khởi nghiệp trong sinh viên”; hội thảo chia sẻ kinh nghiệm khởi nghiệp với quy mô vốn nhỏ; đào tạo nâng cao năng lực cho sinh viên có ý tưởng khởi nghiệp khả thi; “xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp trong các trường đại học, cao đẳng”; Chương trình “ươm mầm ý tưởng khởi nghiệp”.

2. Giải pháp đẩy mạnh hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Đề nâng cao hiệu quả của Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025” và Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025” trong giai đoạn tiếp theo, các đơn vị chuyên môn có liên quan tiếp tục triển khai giải pháp quan trọng nhằm thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp trong các nhà trường, hướng tới xây dựng các trường đại học thực sự là trung tâm của đổi mới sáng tạo:

Một là, Bộ Giáo dục và Đào tạo tiếp tục chỉ đạo các cơ sở đào tạo nghiên cứu xây dựng môn học đổi mới sáng tạo, khởi nghiệp đưa vào chương trình đào tạo dưới dạng chính khóa hoặc đưa vào chương trình đào tạo ngoại khóa, ngắn hạn bảo đảm giúp sinh viên hiểu về khởi nghiệp và đánh giá đúng khả năng, năng lực của bản thân.

Hai là, Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư nghiên cứu tháo gỡ khó khăn cho việc triển khai các quỹ hỗ trợ khởi nghiệp trong cơ sở đào tạo. Phối hợp với các bộ, ngành liên quan nghiên cứu thành lập quỹ cộng đồng, quỹ quyền lực để đầu tư ban đầu cho dự án khởi nghiệp của học sinh, sinh viên. Tiếp tục huy động nguồn lực xã hội hóa để triển khai hoạt động hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp.

Ba là, Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư xây dựng, hoàn thiện cơ chế chính sách hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp. Trong đó, nghiên cứu thí điểm về cơ chế, chính sách khuyến khích doanh nghiệp tham gia đầu tư, góp vốn vào các dự án ý tưởng khởi nghiệp của sinh viên, giảng viên phù hợp với quy định của pháp luật; nghiên cứu cơ chế đặt hàng, phối hợp, nghiên cứu và thương mại hóa sản phẩm giữa doanh nghiệp, nhà trường và giảng viên, học sinh, sinh viên; nghiên cứu, đề xuất chính sách nhằm khuyến khích sinh viên tham gia hoạt động khởi nghiệp.

Bốn là, các cơ sở đào tạo nghiên cứu đề xuất số lượng giảng viên, cán bộ hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp đảm bảo các hoạt động hiệu quả. Xây dựng chương trình ươm tạo, tăng tốc đối với các dự án khởi nghiệp của sinh viên, doanh nghiệp nhỏ và vừa của cựu sinh viên trên cơ sở kết nối với các doanh nghiệp, tổ chức ươm tạo ngoài cộng đồng để hình thành các doanh nghiệp khởi nghiệp.

Năm là, các cơ sở đào tạo quan tâm huy động các nguồn lực của trường, xã hội hóa xây dựng không gian chung, phòng thí nghiệm, xưởng thực hành dành riêng cho khởi nghiệp để hỗ trợ việc sản xuất thử và phát triển các sản phẩm khởi nghiệp đảm bảo thiết thực, phù hợp với các

nhóm, ngành đào tạo. Tăng cường phối hợp nhà trường và doanh nghiệp để hỗ trợ học sinh, sinh viên thực hành, trải nghiệm, phối hợp sản xuất thử sản phẩm mẫu.

Sáu là, các cơ sở đào tạo nghiên cứu biên soạn các tài liệu, ấn phẩm tuyên truyền về khởi nghiệp cho học sinh, sinh viên; tổ chức hội nghị, hội thảo, diễn đàn giới thiệu ý tưởng, dự án khởi nghiệp của học sinh, sinh viên kết nối với các doanh nghiệp, các nhà đầu tư; xây dựng, triển khai các chuyên mục, chuyên đề tuyên truyền về hoạt động hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp; hướng dẫn học sinh, sinh viên sử dụng, khai thác thông tin, học liệu từ Công Thông tin khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia, các fanpage, youtube; tuyên dương, khen thưởng, tôn vinh các tập thể, cá nhân có đóng góp tích cực cho hoạt động khởi nghiệp của học sinh, sinh viên.

Bảy là, các cơ sở đào tạo nghiên cứu thành lập trung tâm, câu lạc bộ, bộ phận hỗ trợ khởi nghiệp, hướng nghiệp, tư vấn việc làm cho học sinh, sinh viên theo các ngành nghề, lĩnh vực như: Khởi sự kinh doanh, khởi sự doanh nghiệp, đổi mới sáng tạo; các câu lạc bộ khoa học - kỹ thuật; đầu tư sửa chữa, cải tạo, nâng cấp cơ sở vật chất, trang thiết bị của các trường để hình thành môi trường hỗ trợ học sinh, sinh viên, hỗ trợ kinh phí cho các hoạt động khởi nghiệp, các câu lạc bộ khởi nghiệp, các trung tâm hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp.

Tám là, các cơ sở đào tạo nghiên cứu đẩy mạnh liên kết hoạt động với tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Doanh nhân trẻ, Hiệp hội Doanh nghiệp, cựu sinh viên,... để thúc đẩy các hoạt động khởi nghiệp của học sinh, sinh viên tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp; khuyến khích viên chức các cơ sở giáo dục nghề nghiệp tổ chức các hoạt động dịch vụ, tiếp nhận học sinh, sinh viên thực tập, tham gia hoạt động dịch vụ; tạo điều kiện để các doanh nghiệp đặt hàng về kỹ thuật chuyên môn để học sinh, sinh viên có định hướng đổi mới, sáng tạo, xây dựng dự án thực hiện, ý tưởng khởi nghiệp; tổ chức các cuộc thi sáng tạo, khởi nghiệp cho học sinh, sinh viên để phát hiện ý tưởng, dự án khởi nghiệp; kết nối, xây dựng nội dung, chương trình phát triển sản phẩm dịch vụ ý tưởng, dự án khởi nghiệp giữa các cơ sở giáo dục nghề nghiệp với học sinh, sinh viên và các doanh nghiệp.

C. KẾT LUẬN

Thời gian qua, phong trào đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp của học sinh, sinh viên của nước ta nói chung và Trường Đại học Trà Vinh nói riêng đã bước đầu đạt được kết quả nhất định: trang bị cho người học kiến thức về khởi nghiệp; rèn luyện tinh thần khởi nghiệp cho người trẻ, giúp họ dần trưởng thành, trở thành những người dám nghĩ, dám làm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách. Đồng thời, khởi nghiệp cũng góp phần đổi mới căn bản phương pháp dạy và học trong các trường đại học và cao đẳng, đưa môi trường đào tạo trở thành nơi sáng tạo tri thức mới.

Tuy vậy, cũng phải nhìn nhận rằng, từ dự án, ý tưởng đến thực tế của sáng tạo và khởi nghiệp vẫn còn những rào cản nhất định về cơ chế, chính sách, nguồn vốn,... Điều này ít nhiều ảnh hưởng đến việc “giữ lửa”, khơi dậy tinh thần khởi nghiệp trong giới trẻ. Để các dự án khởi nghiệp đi xa hơn, chi riêng nỗ lực của nhà trường và các em là chưa đủ, mà rất cần sự vào cuộc, hỗ trợ mạnh mẽ của các cơ quan hữu quan, nhà trường và doanh nghiệp để cùng xây dựng hệ sinh thái đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp đủ mạnh, kiến tạo những vườn ươm từ ý tưởng đến thực tế. Có như thế, “ngọn lửa” khởi nghiệp trong giới trẻ mới có thể tiếp tục được gìn giữ, tỏa sáng và vươn xa hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Quyết định số 1230/QĐ-BGDĐT ngày 30 tháng 3 năm 2018 về việc ban hành Kế hoạch triển khai Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025”.
- Thủ tướng Chính phủ (2016), Quyết định số 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025”.
- Thủ tướng Chính phủ (2017), Quyết định số 1665/QĐ-TTg ngày 30 tháng 10 năm 2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025”.